

วารสาร

ISSN 0857-2038

มหาวิทยาลัยศิลปากร

อักษรศาสตร์

ปีที่ 22 ฉบับที่ 2 (ธ.ค. 42-พ.ค. 43)

ราคา 50 บาท

วัตถุประสงค์

- เพื่อเผยแพร่วิชาการด้านมนุษย-
ศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปกรรม
- ผลงานวิชาการ การค้นคว้าวิจัย
ในคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร และบุคคลทั่วไป

เจ้าของและสำนักงาน

คณะอักษรศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

จังหวัดนครปฐม 73000 โทรศัพท์ (034) 255-096, 255-097

โทรสาร (034) 255-794

ที่ปรึกษา

คณบดีคณะอักษรศาสตร์, นฤมิตร สอดสุข, พรเพ็ญ อันตระกูล,
มานพ ถาวรวัฒน์สกุล, วินัย พงศ์ศรีเพียร

บรรณาธิการ

บุญส่ง ชัยสิงห์กานานนท์

กองบรรณาธิการ

โกวิท แก้วสุวรรณ, ชาญณรงค์ บุญหนุน, สมปรารถนา รัตนกุล, สราวุธ ตันณีกุล,
สุวัฒน์ ทาสุนทร

ปก

สราวุธ ตันณีกุล

รูปเล่มและดำเนินการผลิต

สำนักพิมพ์ต้นตำรับ 581 ซ.ลาดพร้าว 109 ถ.ลาดพร้าว คลองจั่น บางกะปิ
กทม. 10240 โทรศัพท์ 375-3582-3

กำหนดออกและสมัครสมาชิก

ปีการศึกษาละ 2 ฉบับ (ภาคการศึกษาละ 1 ฉบับ) สนใจสมัครเป็นสมาชิกและ
สอบถามได้ที่นางสาวพนทิพา ศรีพันธุ์ผล เลขานุการคณะอักษรศาสตร์

การส่งบทความ

ส่งต้นฉบับ 2 ชุด พร้อมแผ่นดิสเก็ต จ่าหน้าถึงบรรณาธิการวารสาร ตามที่อยู่
ของสำนักงานทำการ เฉพาะชื่อผู้เขียนและสถานที่ติดต่อให้แยกไว้ต่างหากใน
กระดาษแผ่นแรก ไม่ปะปนกับส่วนของบทความ เพื่อนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิให้
ตรวจบทความโดยไม่ทราบชื่อผู้เขียน

จัดจำหน่ายโดย

บริษัท เคล็ดไทย จำกัด โทรศัพท์ 225-9536-40

สารบัญ

ฉบับ ผู้ศตวรรษที่ 21: ปรัชญาและความคิด

บทบรรณาธิการ	3
บทความประจำฉบับ	
โลกการเมืองยุคโลกาภิวัตน์:	นฤมิตร สอดสุข 9
ว่าด้วยบทบาทภาครัฐ ธุรกิจข้ามชาติ และประชาสังคม	
อุดมศึกษาในกระแสของความเปลี่ยนแปลง	เจตนา นาควัชร 30
ประชาธิปไตยที่มีหัวใจ:	มารค ตามไท-เขียน 49
ขั้นตอนสู่สหสวรรค์แห่งปัญญา	วาสนา นิมมานวล-แปล
เวียดนามสู่สหสวรรค์ใหม่	พรเพ็ญ อันตระกูล 61
บทความแปล	
กวีนิพนธ์ (กับ) ภาพ	โรนโซลด์ กริมม์-เขียน 111
พัฒนาการด้านสุนทรียในช่วงสองพันห้าร้อยปี	สมพร วาร์นาโด-แปล
ธรรมชาติของมนุษย์: ความยุติธรรมปะทะอำนาจ	พิพัฒน์ สุธะ-แปล 160
Noam Chomsky and Michel Foucault สนทนา	
บทความพิเศษ	
การกำหนดอายุกฎหมายอยุธยา	มานพ ถาวรรวัฒน์สกุล 169
ในกฎหมายตราสามดวง: บทวิเคราะห์เบื้องต้น	
What Happened to the Formalist/Substantivist Debate?	Chaiyan Rajchagool 212
Phonological Sketch of English Loanwords in Thai.	Suriyan Panlay 243
บทกวี	
บัญชา	ประเสริฐ จันทร์คำ 257

บทบรรณาธิการ

ถ้า ถือตามกระแสนิยม เรา
กำลังเข้าสู่ศตวรรษที่ 21

ไม่ว่าจะเลือกนับจากปี 2000 หรือ
จากปี 2001 ประเด็นถกเถียงว่า
ศตวรรษที่ 21 เริ่มต้นเมื่อไหร่
เป็นเพียงประเด็นอันผิวเผินเท่านั้น
เราต่างรู้ว่าศักราชเป็นเพียงเรื่อง
สมมติ ซึ่งกำหนดขึ้นโดยเลือกเอา
จากเวลาหนึ่งเวลาใดเป็นตัวตั้งต้น
ตามแต่มนุษย์ในแต่ละพื้นที่จักยึด
ถือเอา โดยอาจอิงอาศัยการยึดเอา
จุดหมายบางจุดหมายตามความเชื่อ
ของตนมาเป็นตัวตั้งต้น เช่น วันเกิด
ของศาสดา เวลาก่อตั้งอาณาจักร
ใหม่ เป็นต้น ในความเป็นจริง ตัว
กระแสนิยมเองนั้นสะท้อนถึงอิทธิ-
พลทางเศรษฐกิจ ทางสังคมและการ
เมืองของยุคสมัย ถ้าจักรวรรดิจีน

ยังยืนยงอยู่จนปัจจุบัน โดยมีความ
ก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
รวมทั้งการพัฒนาพลังงาน
การผลิตไปไกลกว่าโลกตะวันตก
กระแสนิยมในทุกวันนี้ก็อาจถือตาม
การนับศักราชในแบบของจักรวรรดิ-
จีน

กระแสนิยมของความตื่น
เต้นไปกับการเปลี่ยนผ่านสู่สหัส-
วรรษใหม่จึงสะท้อนถึงอิทธิพลของ
โลกตะวันตกต่อภูมิภาคอื่น ๆ ใน
ยุคปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม เมื่อเรา
พิจารณาถึงสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ
ทางการเมืองและสังคมในช่วงหลาย

ปีนี้ที่มีการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างหลายประการสำคัญ เราก็อาจใช้จุดของเวลาสมมติที่ดำเนินตามกระแสนิยม เพื่อเป็นจุดของการไตร่ตรองสะท้อนพิจารณาตัวเราและความเป็นไปรอบข้างอย่างจริงจัง เพื่อการก้าวไปข้างหน้าอย่างรู้เท่าทัน และปรับรับการเปลี่ยนแปลงที่ดำเนินอยู่ได้โดยไม่ตกเป็นเหยื่อในสถานการณ์

เมื่อมองจากแง่ที่กล่าวมา เราไม่จำเป็นต้องใส่ใจว่าจะนับศตวรรษที่ 21 ที่ปี 2000 หรือปี 2001 ยิ่งหากเราได้ตระหนักถึงข้อเท็จจริงที่ว่ากำเนิดของคริสต์ศักราชนั้นมาจากความผิดพลาดของนักบวชในศตวรรษที่ 6 ผู้รับบัญชาพระสันตปาปาจอห์นที่ 1 มาคิดกำหนดคริสต์ศักราชขึ้นโดยนับจากเลข 1 ในขณะที่เรานับอายุเด็กว่า 1 ปี ก็ต่อเมื่อเด็กคนดังกล่าวมีอายุครบ 12 เดือน ซึ่งหมายความว่าเรานับอายุเด็กจากเลข 0 อันเท่ากับว่าคริสต์ศักราชนั้นเริ่มนับเมื่อพระเยซูมีอายุเข้าสู่ปีที่สองไม่ใช่ปีที่หนึ่ง¹ กระแสนิยมของการเฉลิมฉลองสู่ศตวรรษใหม่ที่กระทำในช่วงเปลี่ยนผ่านจากปี 1999 สู่ปี 2000 จึงสะท้อนความเคยชินตามสามัญสำนึกของการนับเลขของมนุษย์ ซึ่งมีเหตุผลไม่ด้อยไปกว่าการนับตามแบบเทคนิคซึ่งยึดถือตามที่ว่าคริสต์ศักราชนั้นเริ่มต้นที่ปีที่ 1 สำระสำคัญจึงไม่ใช่การถกเถียงในปัญหาที่ผิวเผินดังที่กล่าวมานี้ แต่น่าจะอยู่ที่ว่าเราคิดอย่างไรกับตัวเราในปัจจุบันและอนาคตที่เรา กำลังก้าวเข้าไป ซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญกว่า

บทความประจำฉบับสำหรับ วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับนี้ จึงให้ความสนใจกับการพิจารณาสะท้อนตัวเราและสภาพแวดล้อมราย

1. นักบวชผู้มีฉายาว่า “เคนนิสตัวเตี้ย” ผู้กำหนดเวลาตั้งต้นคริสต์ศักราช เชื่อว่าพระเยซูเกิดในวันที่ 25 ธันวาคม เขาได้เลือกเอาเวลาเฉลิมฉลองของวันที่ 8 เป็นจุดตั้งต้นของการนับศักราชใหม่อย่างจงใจ วันที่ 1 มกราคม ซึ่งเป็นวันปีใหม่ของกรีกนับศักราชตามแบบโรมัน อันกำหนดจากเวลาก่อตั้งกรุงโรม จึงกลายมาเป็นวันปีใหม่ของคริสต์ศักราชที่กำหนดขึ้น ผู้ที่สนใจข้อมูลในส่วนนี้โปรดดู Stephen Jay Gould. *Questioning the Millennium*. [New York: Harmony Books, 1997.]

รอบตัวเรา ครอบคลุมถึงเรื่องของการมองไปข้างหน้า บทความของมารค ตามไท ได้นำเสนอการเข้าใจความหมายของประชาธิปไตยอย่างมีชีวิตจิตใจ ซึ่งจะเป็นแนวคิดชี้แนะ ที่ช่วยให้พัฒนาการทางประชาธิปไตยในศตวรรษใหม่เข้าถึง และมีความหมายอย่างแท้จริงกับผองผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เราอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ อันเป็นกระแสโลกในปัจจุบัน ซึ่งส่งผลกระทบต่องานแวดล้อมทางการเมืองและสังคม รวมทั้งความสัมพันธ์เชิงอำนาจรอบตัวเรา ในศตวรรษใหม่นี้ บทบาทของรัฐจะเปลี่ยนแปลงไปเช่นไร ธุรกิจข้ามชาติจะขยายบทบาทมากขึ้นแค่ไหน ประชาสังคมจะเข้มแข็งพอที่จะปรับสังคมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหรือไม่ แนวโน้มและการคาดการณ์ทิศทางการกล่าวขานย่อมมีส่วนช่วยเตรียมความพร้อม อย่างน้อยก็ในแง่ของความเข้าใจของเรา เพื่อการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่กำลังส่งผลกระทบถึงระดับชีวิตประจำวันของเรา บทความของนฤมิตร สอดคุช ได้นำเสนอภาพทิศทางการกระแสโลกาภิวัตน์ไว้อย่างครอบคลุมประเด็นที่ได้กล่าวมา มหาวิทยาลัยของรัฐกำลังถูกกำหนดจากภาครัฐให้ออกนอกระบบเพื่อเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐภายในปี พ.ศ. 2545 ตามที่รัฐบาลไปรับประกันระจากการขอกู้เงินจากธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) อุดมศึกษาไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลงนี้จะเป็นเช่นไร ทิศทางเช่นไรที่ช่วยสร้างความเป็นเลิศทางการศึกษา ทิศทางเช่นไรที่จะสร้างทายาทแก่การอุดมศึกษาของไทย ข้อคิดเห็นอย่างวิพากษ์จากเจตนา นาควัชระ ได้แสดงการวิเคราะห์รากเหง้าของปัญหาไว้แจ่มชัด รวมทั้งเสนอทิศทางการเลือกสำหรับการพัฒนาการอุดมศึกษาไทยอย่างที่เราท่านพึงใส่ใจอย่างยิ่ง บทความของพรเพ็ญ อันตระกูล ได้วิเคราะห์ให้เห็นอย่างแจ่มชัดถึงแนวทางการปรับตัวของรัฐสังคมนิยมเวียดนามเพื่อก้าวเข้าสู่สหัสวรรษใหม่ บทความนี้เป็นผลจากการไตร่ตรองสะท้อน โดยมีพื้นฐานจากประสบการณ์โดยตรงที่ได้เข้าไปเยือนเวียดนามหลายครั้งและเฝ้าติดตามความเป็นไปอย่างใส่ใจมาตลอด จึงได้นำเสนอข้อคิดเห็นที่ชวนให้เราหันกลับมามองทิศทางของบ้านเมืองของเราอย่างจริงจังมากกว่าที่เป็นอยู่

ยังมีบทความแปลอีกสองเรื่อง เรื่องหนึ่งเป็นเรื่องของภาพพัฒนาการด้านสุนทรียศาสตร์ในช่วงสองพันห้าร้อยปีโดยดูผ่านเรื่องของกวีนิพนธ์ ซึ่งเป็น

ข้อเขียนของโรนัลด์ กริมม์ ศาสตราจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณคดีศึกษา อันผู้อ่านคงเคยผ่านตาข้อเขียนของท่านผู้นี้ใน วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับวัฒนธรรมศึกษา ในวงการปรัชญาและสังคมศาสตร์นั้นยากที่จะมีใครไม่รู้จักชื่อของ Chomsky และ Foucault บทสนทนาระหว่างนักคิดทั้งสองท่าน ซึ่งพิพจน์ สู่จะได้นำมาแปล ได้วิพากษ์เรื่องกรอบของกฎหมายกับเนื้อหาของความยุติธรรม ซึ่งเป็นประเด็นที่นักกฎหมายและนักการเมืองบ้านเรามักจะเลยไม่ใส่ใจหรือเห็นเป็นประเด็นสำคัญ อันสะท้อนถึงการคลาดแคลนนักนิติปรัชญาและนักนิติศาสตร์ในบ้านเรา ซึ่งมากไปด้วยแค่ช่างเทคนิคทางกฎหมาย

เราได้ลงบทความของมานพ ถาวรวัธสกุล ผู้เป็นที่ปรึกษาของวารสารไว้ในส่วนบทความพิเศษ ทั้งนี้เพื่อเป็นการไว้อาลัยต่อความตายที่มาก่อนกาลอันสมควร ผู้อ่านจักได้ประจักษ์เองจากการอ่านข้อเขียนของท่านว่าสังคมไทยได้สูญเสียนักวิชาการทางประวัติศาสตร์ที่มีศักยภาพท่านหนึ่งไปเสียแล้ว กองบรรณาธิการวารสารและคณะที่ปรึกษา ทำได้เพียงแค่แสดงถึงพลังทางวิชาการของท่าน ด้วยความคาดหวังว่าจะมีผู้สืบสานความใส่ใจและการอุทิศตนเพื่อโลกวิชาการดังกล่าวต่อไป

ไชยันต์ รัชชกุล ได้วิเคราะห์ให้เห็นว่าข้อถกเถียงอันยาวนานระหว่างแนววิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์สำคัญสองแนว คือ ระหว่างแนว Formalism กับ Substantivism นั้น โดยที่จริงแล้วต่างดำรงอยู่ในฐานะเสริมการดำรงอยู่ของกันและกันบนฐานของชุดคำถามจำนวนหนึ่งที่ต่างใช้เป็นแกนในการวิเคราะห์ทางสังคม บทความของสุริยันต์ ปันเล่าห์ ได้ศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านลัทธิวิทยาของคำยืมภาษาอังกฤษที่มีใช้อยู่ในภาษาไทยว่ามีการเปลี่ยนแปลงทางด้านหน่วยเสียงอย่างไรบ้างเมื่อเรายืมคำดังกล่าวเข้ามาใช้เพื่อที่จะให้สอดคล้องกับลัทธิวิทยา และหน่วยเสียงในภาษาไทย

ประเสริฐ จันท์คำ กวีรุ่นใหม่ได้ส่งผลงานอันน่าทึ่งไปด้วยลีลาทวิและข้อชวนคิดมาฝากไว้ในหน้าวารสารฉบับนี้อีก กองบรรณาธิการวารสารยินดีเปิด

พื้นที่ให้กับการสร้างสรรค์ในเชิงจินตนาการและความคิดเช่นนี้เสมอ รวมถึง
ข้อเขียนในรูปแบบอื่นเช่นบทวิจารณ์หนังสือ จึงขอเชิญชวนผู้ที่สนใจให้นำเสนอ
มาเพื่อการพิจารณาลงตีพิมพ์

กองบรรณาธิการยินดีรับฟังคำแนะนำและข้อวิจารณ์ต่อการปรับปรุง
วารสารอย่างยิ่ง ผู้อ่านสามารถส่งข้อคิดเห็นดังกล่าวได้โดยตรงถึงบรรณาธิการ
ทั้งโดยการพบตัว โดยทางจดหมาย หรือทาง e-mail ซึ่งมี address คือ
odysseus @ thai2k.com